

MEŠKINIAI, ANŪKAI-
SLA ATEITIES KŪRĖJAI!
IRAŠYKIME Į SUSIVIENIJIMA.

Tėvynė

SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ
AMERIKOJE ORGANAS

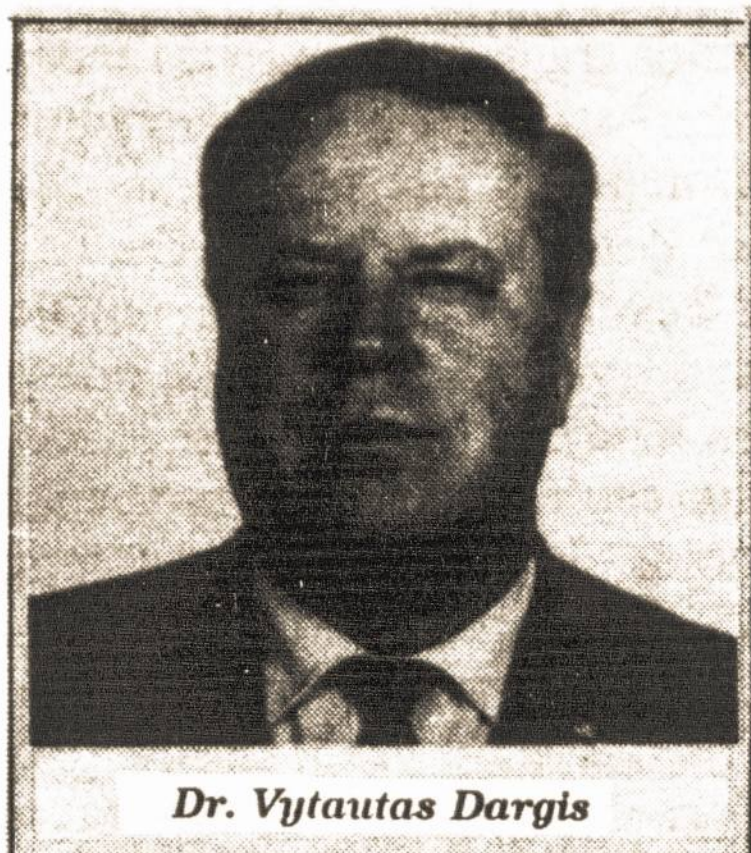
307 WEST 30th STREET, NEW YORK, N.Y. 10001

NO. 6 VOL. LXXXX, 1992-BIRŽELIS-JUNE

THE OLDEST EXISTING LITHUANIAN NEWSPAPER WORLD-WIDE

"GERBK SAVO TĖVĄ IR MOTINĄ" - TAI ISAKYMAS, MEILĖ, PAGARBA, SVEIKINIMAS!

PREZIDENTO PARAŠTĖJE

Dr. Vytautas Dargis

Sveiki Broliai ir Sesės, SLA Nariai!

Negaliu susilaikyti nepasigyręs ir nepasidžiaugęs tik neseniai grįžau iš kelionės, aplankęs laisvą Lietuvą. Būtų miela ir idealu, kad mūsų SLA nariai, jų šeimos, vaikai anūkai turėtų progos apsilankyti ir pavišėti Lietuvoje. Koks neišpasakytas gamtos grožis! Juk ten neišsiamiam dvasinės stiprybės šaltiniai, lietuviško heroizmo, ir brangaus pralieto lietuviško kraujo už Tautos laisvę.

Turėjau garbės ir privilegijos pasveikinti laisvą Lietuvą ir iškilmingai baigiamąjį VLIKO-Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto Seimą. Kalbėdamas pabrėžiau, kad SLA yra seniausia pasaulyje lietuvių organizacija, svencianti 106-tuosius savo veiklos metus. SLA visada buvo kartu su VLIKu pirmose lietuvių laisvinimo eilėse. SLA ir dar dabar stovi ir budi Lietuvos inter-

esų sargyboje. Kol Lietuva nėra pilnai etnografinėse ribose suvienyta (su Mažąja Lietuva), kol dar yra okupacinė Sovietų kariuomenė, kol mūsų Tėvynė neatgavo pilnesnės ekonominės gerovės, SLA ir toliau aktyviai veiks, kad šie, ir kiti tikslai būtų atsiekti pilnutiniai laisvoje ir nepriklausomoje Lietuvoje.

Visus už Lietuvos ribų gyvenančius tėvynainius sveikina nepaprastai graži mūsų mylimos tėvynės gamta, ir vešliai gėlemis apšodinti kritusių už laisvę kovotojų kapai. Padėjome gėles, kartu su maldomis. Didele, tik pražydusių alyvų puokštė papuošė rusiško tanko sutraiškytos Loretos Asanavičiūtės kapą Antakalnyje. Aukštos Antakalnio kapų pušys stovi išdidžiai ir tiesiai, taip kaip naujai organizuojami mūsų ginkluotų pajėgų vyrai!

Prisiminę Tėvynę Lietuvą, vieni ją aplankė, kiti kurie planuoja ją lankyti dar šia vasarą, norėdami jai kiek galėdami padėti, puoselėkime ir toliau lietuvišką dvasią užjūryje, kad ji persiduotų iš kartos į kartą, vėl aktyviai įsijunkime į mūsų SLA organizacinį darbą. Artimiausias tikslas-Seimo ruošimas (numatoma suruošti Chicagoje). Kitame "Tėvynės" numeryje pateiksime tikslesnę informaciją.

Linkiu geros vasaros!

Jūsų Vytautas P. Dargis

SEKMINES

Sekminės - viena reikšmingiausių krikščionių švenčių (šalia Kalėdų ir Velykų). Katalikų bažnyčioje svenčiama septinta sekmadienį po Velykų, skirta šv. Dvasios nusileidimui ant apaštalių, suteikusių jiems galią kalbėti visomis kalbomis, pranašauti, gydyti. Dar vadinama penkiasdešimtine, nes šv. Dvasia buvusi atsiųsta apaštalams praėjus 50 dienų po Kristaus prisikėlimo. Ši šventė turi ir savo senąsias tradicijas dar iš pagonybės laikų.

Lietuvoje per Sekmines apkašo trobas berželiais: apipina šakelėmis duris, vartus, papuošia jomis

kambarius. Senovės žmonėms tai buvo pavasario žalumynų šventė. Į sekminių atlydus žmonės važiuodavo irgi pasipuošę žalumynais. Šventintais žalumynais budavo aprūkomas mirštąs žmogus, naujas pastatas, kartais ir artėjantis audros debesys. Mat buvo tikima, kad Sekminių žolių dūmai nubaido nuo mirštančio žmogaus piktasias dvasias, apsaugo nuo negerovių naują pastatą ir nukreipia į kitą pusę audros debesį.

Lietuvoje Sekminės pirmiausia - tai piemenų šventė. Įvairiose Lietuvos vietovėse ji buvo

(Nukelta į 3 psl.)

Mes visi turime šventa pareigą, lyg priesaika tevų žemei, išsaugoti tautos atmintį: ir žygdarbius ir gedulą. Tai sauksmas iš piliakalniuose užkastu gyvų istorijos lapų, su ryto ausra pasklidusiu tėviškes laukuose ir ten, kur dar plaka gyva lietuviška sirdis.

ISTORINIS VLIKO SUVAŽIAVIMAS LAISVAME VILNIUJE

DALYVAVO LIETUVOS PARMAMENTO, VYRIAUSYBES,
VISUOMENES ATSTOVAI

Užbaigęs savo veiklą, VLIKas iš Amerikos persikėlė į Vilnių, kur jis buvo įsikūręs ir pradėjęs savo pirmuosius darbus. Persikėlė šįkart tik iškilmingam momentui — kartu su Lietuvos žmonėmis pasidžiaugti atsikuriančia savo valstybe.

Gegužės 30 d. kultūros ir sporto rūmuose įvyko iškilmingas Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto suvažiavimas — seimas.

Tai buvo paskutinis Komiteto seimas, nes VLIKas baigė 48 metus trukusią veiklą. Įkurtas 1943 m. lapkričio 25 d. kovai prieš fašistų okupaciją, jis vienijo demokratines partijas bei pasipriešinimo judėjimus šalyje ir užsienyje.

Baigiamajame VLIKO posėdyje dalyvavo komiteto valdybos, Tautos Fondo tarybos ir valdybos bei kontrolės komisijos nariai. Buvo įvairių VLIKO tarybos organizacijų pirmininkai ir nariai.

Iškilmingame posėdyje buvo Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis, ministras pirmininkas Gediminas Vagnorius, Sąjūdžio pirmininkas Juozas Tumelis, kai kurie AT deputatai, visuomenė.

VLIKAS SUGRĮŽO Į SOSTINĘ VILNIŲ

Seimą pradėjo VLIKO vicepirmininkas Vytautas Jokūbaitis, kuris pasveikino visus to istorinio įvykio proga ir pakvietė į tribūną komiteto pirmininką dr. Kazį Bobelį. VLIKO pirmininkas pasakė, kad VLIKas pagaliau sugrįžo į savo gimtinę, į Vilnių,

kur 1944 m. buvo paskelbta pirmoji jo deklaracija.

Tylos minute susirinkusieji pagerbė atminimą visų laisvės kovotojų, nesulaukusių šios dienos.

Vilniaus arkikatedros klebonas prelatas Kazimieras Vasilauskas aukėjo invokaciją iškilmingo posėdžio proga. Dėkodamas Viešpačiui už teisingumo pergalę, jis pasakė, kad komiteto vadovams ir nariams visada švietė dvi žvaigždės — tautos laisvė ir vienybė. "Maldoje norėtume palinkėti, kad jos mums šviestų visada".

Paskui žodį tarė AT pirmininkas Landsbergis. Jis pabrėžė, kad VLIKO nuopelnai yra didžiuliai ir niekad nebus užmiršti, Lietuva atgavo nepriklausomybę ir komitetas baigia savo darbą, tačiau Lietuva dar reikia laisvinti iš daugybės negerovių. Baigęs kalbą, Landsbergis iškėlė garbės apdovanojimus VLIKO vadovams.

Po to kalbėjęs ministras pirmininkas Vagnorius apžvelgė Lietuvos ekonomines problemas, politinę padėtį, pabrėžė, kad svarbiausia — įvesti tvarką, o tam reikia bent 50 procentų galimybių, kurias turi demokratinių šalių vyriausybės. Premjeras išpėjo, kad, nors VLIKas ir baigė savo veiklą, tačiau nusiraminti negalima, nes Lietuvos padangė nėra švari, tebėra daug priešiško vidaus jėgų ir buvusios SSSR kariuomenės.

(Nukelta į 3 psl.)

Published monthly except July and August
307 West 30th St., New York, N.Y. 10001
Tel. (212) 563-2210

REDAGUOJA SLA REDAKTORIU KOMISIJA
EDITED BY SLA EDITORIAL BOARD
GENEVIEVE MEILIUNAS, MANAGER

Yearly Subscription Rates:
In the United States \$4.00
To Foreign Countries \$5.00

Entered as Second Class Matter November 18, 1910, at the Post Office at New York, N.Y., under the Act of March 8, 1878.

Second Class Postage Paid at
New York, N.Y.

SLA Kuopų pranešimai ir skubūs raštai redakcijai reikia siųsti pradžio mėnesio, kad jie to mėn. laidoj būtų galimi patalpinti.

Keičiant adresą, būtina pranešti senasis adresas. Už skelbimų turinį redakcija neatsako.

Postmaster: Please send address changes to "Tevyne", 307 W. 30th St., New York, NY 10001.

NUO SEIMO IKI SEIMO

VYTAUTAS KASNIŪNAS

NEUŽMIRSKIME BIRŽELIO 14-SIOS!

VYTAUTO KASNIŪNO KALBA, PASAKYTA CHICAGOJE, ALTO RENGTIME BALSIOJO BIRŽELIO MINĖJIME. PO SAVAITĖS KALBĖJO UNION PIER, MICH. RENGTIME MINĖJIME. (PERSPAUSDINTA IŠ "LIETUVIŲ BALSO" Nr. 13/141)

Mes visi turime šventą pareigą, lyg priesaiką tėvų žemei, išsaugoti tautos atmintį: ir žygdarbius ir gedulą. Tai šauksmas iš piliakalniuose užkastų gyvų istorijos lapų, su ryto aušra pasklidusių teviškės laukuose ir ten, kur dar plaka gyva lietuviška širdis.

Birželio tragedijos minėjimas - tai ištikimybė Lietuvai, tai meilės išraiška savo tautai. Mes visi ir dienos kelyje keliaudami, ir nakties sapnuose, gyvename viena mintimi ir troškimais, kad tik Lietuva gyvuotų, kad jos dainuojanti kalba skambėtų, kad iš kartos į kartą persiduotų pasididžiavimas savimi, kaip šakelės didelio kamieno, kaip paveldėto senolių palikimo, perduodant lietuvių genijaus aureolę.

Kiekvienais metais Birželio minėjimuose nešėme, nešame dabar ir ateityje nešime ant savo pečių sunkų kryžių, vis naujais išgyvenimais, vis kitoje dvasioje, ir kitokiomis mintimis. Vieni skęsta maldose, kiti savojo "aš" susikaupimo išraiškoje. Šeimos gedulas suriša arčiau šeimos, tautos gedulas suriša arčiau visų žmonių. Mes lyg girdime visų širdžių tvaksėjimą, ištįstų rankų šilumą, dvasiniai visus pakelia jausmas, kad paveldėjome ir perduodame tos pačios genties kraują.

Žvelk aplink, ir mes visi daugu-

moje penkiasdešimtą kartą minime Birželio gedulą, kasmet skaitome spaudoj, klausomės radijo. "Lietuvių gyventojų aukos ir nuostoliai Antrojo pasaulinio karo ir pokaro metais", studijos leidėjų įvardiniame žodyje parašyta:

"Mums būtina išsaugoti ne vien faktus, bet ir, svarbiausia gyvos atminties ir dvasios pasipriešinimo prievartai ir neteisybei tradiciją." Čia mes ir esame, kad išsaugotume tautos atmintį. Dėl to tuos minėjimus rengia ALTas, dėl to buvo paruošta vaizdinga Genocido paroda, Birželio tragediją įamžinant vaizduose, grafikoje, skaičiuose.

Pernai Lietuvoje, birželio 15 d. buvo surengta politkalinių ir tremtinių poezijos bei dainų šventė. Buvo paminėtas pirmųjų masinių trėmimų Lietuvoje ir 1941 metų birželio sukilimo penkiasdešimtmetis. Tai buvo gedulo ir vilties, kančios ir žygdarbio, aukos ir valingo apsisprendimo, likimo ir ištikimybės Lietuvai sukaktis. Skambėjo tremties, kalėji-

MŪSŲ VAIKAI, ANŪKAI- SLA ATEITIES KŪRĖJAI! IRAŠYKIME Į SUSIVIENIJIMĄ.

mų, Tėvynės ilgesio, rezistencijos ir amžinos vilties dainos, kurios sužadino kiekvieną bendrai lemčiai atvirą širdį. Verkė dangus, verkė chorai, ansambliai, poetai tremtiniai ir politkaliniai, autoriai poezijos, kurių eilėraščiai vėliau tapo dainomis, kurios čia skambėjo. O aplink - aplink jaunoji karta, išaugusi Sibire, seneliai, našlės, našliai palaužti gyvenimo netekties dienų, Tėvynėje vėl užmiršti. Kaip po to tremtinių laikraštis rašė: "...Išsisklaidė debesys, nutilo dainos, nušlubavo iš Sibiro grįžę tremtiniai, visiems nereikalingi, visų užmiršti... Vėl turtėja tie, kurie tremtinius į Sibirą trėmė, ar pritarė, nes iš Vakarų atplaukia brolių ir seserų pagalba Lietuvai, jie ją tvarko ir dalinasi raudoną žvaigždę iš atlapo į kišenės susidėję... Tik BALFas, tik ši vienintelė organizacija žinojo Tremtinių adresus..."

Karas - didžiulė blogybė. Bet karas ir išgelbėjimas. Suk aplink ranka, čia salėje, ir daugumą mūsų iškėlė karas. Mus iš Lietuvos išginė ne kas kitas, kaip birželio 14-jį. Vieni atvykome jauni, čia sukūrėm šeimas. Kiti atvykom kūdikiais, mažamečiais, kiti gimė pakelėję... Mes visi išgyvenome Birželio tragediją: gal vieni pasislėpė, kiti išbėgė iš namų miškuose, stoję į partizanų būrius, ar buvę ateinančių trėmimų sąrašuose... kada Stalinas gyveno Lietuvos kraujo troškulyje, užsimojęs sunaikinti lietuvių tautą.

Birželio 14-jį, nūnai vadinama Gedulo ir Vilties diena - buvo didžiųjų tautos trėmimų pradžia. Birželio 22-jį - karo pradžia. Per penkias dienas išvežė į Sibirą apie 40,000 žmonių. Nuo trėmimo iki karo pradžios - tik savaitė, o kiek mūsų kaulų išsibarstė Sibiro Lėnos žiotyse, amžinojo išalo žemėje. Ir kiek daug daugiau jų ten būtų, jei

Stalinas tada būtų įvykdyęs numatytus antrąjį, trečiąjį ir ketvirtąjį išvežimus? (Ką vėliau ir įvykdė). Jei nebūtų sutrukdęs mūsų išsvajotas, lauktasis karas.

Pirmiesiems šūviams sudundėjus padangė, sukilo visa tauta. Sukilimo vadu buvo mus visus jungiančioji lietuviška dvasia. Garbės vadais ir nuopelnais buvo dalinamasi tik vėliau. Pirmomis karo dienomis kiekvienam diktavo savoji širdis, kuo greičiau išsivaduoti iš esamų raudonųjų okupantų, tikintis, kad rudieji iš vakarų bus tik laikini praeiviai. Todėl ir dainavom: "Raudonieji korė mus pakulinėm virvėm, rudieji - šilkinėm", (palygindami jų civilizaciją). Šis visos tautos sukilimas išgelbėjo labai daug gyvybių, nes sužvėrėję sovietai žudė ir kankino, ką tik susitikdami. Trijų gydytojų Panevėžyje tragedija yra visos žmonijos tragedija. Iš vienos pusės matome pasiaukojančius, šventumu pasižymėjusius tris gydytojus chirurgus: Žemgulį, Mačiulį ir Gudonį, kurie beveik dvi paras be poilsio operavo, gydė sužeistus mūsų priešo karius. Kitoje pusėje matome sužvėrėjusius sovietijos karius, kurie tuos gydytojus, išgelbėjusius jų draugų gyvybes, nusivėrė į rūsį žiauriausiai nukankino. Jei mes būtume turtinigi ir veržlūs, kaip viena tautinė grupė, pasaulinė spauda ir literatūra rašytų, TV būtų užpildyta vaizdais, tų trijų gydytojų heroizmu, pasišventimu.

Kadangi esame maži, mus skriaudžia Maskva ir Varšuva, jiems pilnai pritaria ir Washingtonas. Pirmiau reikėjo gelbėti Gorbačiova, kad jis išsilaikytų valdžioje, taip pat išlaikytų vergijoje Pabaltijo kraštus. Tokie tada buvo Baltieji rūmai: mums ir juodi, ir tamsūs, ir šalti,

(Nukelta į 3 psl.)

Zenonas BULGAKOVAS

At the Klepočiai cemetery
Klepočių kaimo kapinėse

1944 m. per sv. Kaledas rusų fašistai sudegino ir issaude bei kitokiais budais nukankino daug nekaltų Klepočių. Lizdu. Druskininkeliu. Ryliskiu kaimu žmonių. Šiai tragedijai atminti pernai ir šiemet (1988-89) liaudies meistrai drožė kryžius, koplytstulpius ir stogastulpius. Šia kuklia "Klepočių tragedijos" serija sukuriau įamžinti žmonių atmintį ir laike Lietuvos kaimų tragedijas.

Arturas Poskus

LIETUVA

DIENOS KELYJE,
NAKTIES SAPNUOSE-
TU GYVA MŪSŲ ŠIRDYSE

ISTORINIS VLIKO SUAŽIAVIMAS LAISVAME VILNIUJE

Pradžia 1 psl.

LIETUVOS PADANGĖ NESVARI

Politiniai kompromisai galimi ir būtini, kalbėjo Vagnorius, tačiau kai jie daromi su priešingai veikiančiomis politinėmis jėgomis, sustojame vietoje. Dabar reikia kuo greičiau išrinkti naują seimą. Tokia padėtis, kai nieko negalima padaryti, ilgai negali tęstis; valdžia turi vykdyti savo funkcijas arba atsistatydinti.

VLIKO pirmininkas dr. Bobelis įteikė Landsbergiui ir Vagnoriui atminimo plaketes su Laisvės skulptūros atvaizdu.

Suvažiavimo dalyvius pasveikino JAV ambasadoriaus pavaduotojas Algis Rimas. Vėliau sveikinimo kalbas pasakė įvairių išeivijos ir Lietuvos visuomeninių organizacijų, politinių partijų atstovai.

Pasibaigus iškilmingai seimo daliai, komiteto pirmininkas dr. Bobelis pateikė ataskaitą už 48 VLIKO darbo metus.

Apie finansinę komiteto padėtį ir veiklą ataskaitą padarė Tautos Fondo valdybos pirmininkas Aleksandras Vakselis. Jis pasakė, kad Fondo lėšos turėtų atitekti tiems tikslams, kuriems buvo rinktos — padėti Lietuvai pasiekti visišką laisvę, demokratiją ir gerovę.

ŠVENTINIS KONCERTAS

Posėdžiui baigiantis, jo vedėja Aukščiausiosios Tarybos deputatė ir operos solistė Nijolė Ambrazaitytė perskaitė paskutinę VLIKO deklaraciją, visi sugiedojo Lietuvos himną.

Vakare toje pačioje kultūros ir sporto rūmų salėje įvyko šventinis koncertas.

VLIKO VALDYBA KREIPIASI Į LIETUVOS VISUOMENĘ

Ryšium su apsilankymu Vilniuje ir savo veiklos užbaiga, VLIKO valdyba išleido atsikreipimą į Lietuvos visuomenę ir politines partijas. Tą kreipimąsi pasirašė pirmininkas dr. Bobelis.

VLIKas kviečia visas Lietuvos politines jėgas, partijas ir visuomenę susilaikyti nuo bet kokios konfrontacijos, politinės įtampos didinimo, visus nesutarimus spręsti geranoriškumo dvasia,

nepamirštant Tėvynės interesų ir jos žmonių gerovės. VLIKas siūlo Aukščiausiajai Tarybai ir Vyriausybei savo visokeriopą pagalbą esamiems sunkumams įveikti.

Konstatuodamas su pasitenkinimu, kad VLIKas savo pagrindinę pareigą atliko, kad Lietuva jau esanti pažengusi į savo demokratijos ir valstybingumo įtvirtinimą, VLIKas sako, kad "dabartine gyvenimo raida kelia tam tikrą susirūpinimą". Čia nurodoma, jog ta susirūpinimą kelia politinė kova ir krizės reiškiniai Parlamente ir Vyriausybėje.

Dėl ateities jis sakė: "Lietuvos atstatymui reikia daugiau konsultacijų su išeivijos atstovais, glaudesnio kontakto, kad ateityje panašių krizių būtų išvengta. Mes tikimės, jog dabartinė krizė bus išspręsta teigiamai ta prasme, kad tai bus naudinga Lietuvos ateičiai". Dr. Bobelis pritarė, kad reikia nedelsiant organizuoti rinkimus į Seimą.

Spaudos atstovams, kurie teiravosi pas VLIKO pirmininką dr. Bobelį, kas manoma dėl esančios krizės ir kas bus daroma su VLIKO turtu, jei vyriausybė pasikeis, dr. Bobelis atsakė, kad "turta perduosime teisetai Vyriausybei".

NEUŽMIRŠKIME BIRŽELIO 14-SIOS!

Pradžia 2 psl. **VYTAUTO KASNIŪNO KALBA PASAKYTA CHICAGOJE**

Ar visa tai neturi, gal ir dalinio, ryšio su Birželio 14-ja?

Reikėjo ALTO, kuris atliko labai didelius darbus gelbstint Lietuvą po Birželio 14-sios.

Reikia ALTO ir dabar, ir labai reikia, nes prieš akis jam dar daug darbo, ir Birželio 14-ją vis tebegrąšina okupacinė armija. Koks melas - tas mažinimas kariuomenės, kai atsiunčiami vis nauji rekrutai.

Iš Lietuvos gavau iškarpatą: "Mūsų viltis visada sumišusi su gedulu, mūsų tikėjimas visada sumišęs su beviltiškumo pojūčiu. Todėl ir mūsų Gedulo, ir mūsų Vilties, ir mūsų Tikėjimo diena nėra vien birželio 14-ji. Ji tęsiasi bolševikmečio ir nacių metais. Tamsus debesys slenka iš Varšuvos ir Maskvos, nesimato Pabaltijui ir Washingtono aušros... Kol dar galim, atlikim šventą pareigą, išsaugokim tautos atmintį. Tam mums ir reikia Birželio 14-sios minėjimų."

SEKMINĖS

(Atkelta iš 1 psl.)

Piemenėliai. Vidiškis (Ukmergė), 1936m.

Balo Buračo nuotr.

švenčiama kiek skirtingai. Aukštaitijoje piemenys karves vainikuodavo pargindami Sekminių išvakarėse ir kitą dieną būdavo nuo ganymo laisvi, švėsdavo savo šventę, o galvijus išgindavo suaugusios merginos vadinamųjų "rytagonių" - Sekminių rytelio. Gyvulius išgindavo labai anksti, dar naktį, vieversiu negiedojus, užrašęs B. Buračas pasakojimą Kupiškio apskrityje. Joms padėti ganyti ateidavo kaimo bernai, atsinešdavo muziką, mergaitės susinėsdavo valgių, bernai-gėrimų, kūrėdavo laužus ir linksmindavosi iki ryto: būdavo, vaisinasi, pina vainikus, dainuoja, groja ir šoka. Mėgiamiausias rytelninkų pasilinksminimas - tai "vestuvės kelti". Iš visų mergaičių išrinkdavo gražiausiąją kaip "jaunąją", o iš visų bernų - "jaunikį" ir vaidindavo

vestuves. Rytelninkų vestuvių apeigos daromos panašios, kaip seniau būdavo tikros kaimo vestuvės, tik visa perteikdavo juokingai.

Tai labai senų mitinių įvaizdžių reliktas, kai Sekminės vadintos piemenų švente. Sutinkai (Sutikimai) yra lyg ir pasiruošimas didžiajai vasaros šventei Joninėms - visoms Europos tautoms žinomo mitinio milžino Jono vestuvių dienai su viena iš laumių, manoma, senovės lietuvių vadinta Vilijos vardu. Sekminės - Sutikimai čia turėtų būti jų susitikimo, sužadėtuvių šventė, kas ir vaizduojama rytagonių vestuvėse.

Apie laumes mena ir dažnas išsprogusių berželių ir beržo šakų panaudojimas Sekminių šventės atributikoje. Tikėta, kad beržnuose ir beržuose senovėje gyvenusios laumės, jos globojusios karvių bandas, apsaugodavusios jas nuo plėšrių žvėrių, sergėjusios, kad neišsisklaidytų.

Ankstyvą rytą visuose Pašėsupiuose skambėdavo Sekminių rageliai. Išginus paskutiniam, visi piemenys sutartinai užtraukdavo "spirgučio dainą". Karvės ganydavosi tam tyčia visą pavasarį piemenų želdinamoje "Sekminių pievelėje".

Senesnieji kaimo žmonės, vyrai ir moterys, per Sekmines visuomet eidavo į laukus "rugelių lankyti". Jeigu rugius aplankai, sako, javų laima ir branda didesne esti. Kai kas savo laukus apeidavo net su kunigu.

© "Lietuvos aidas". **Mindaugas Bartninkas**

PRIEŠ DAUGIAU KAIP ŠIMTA METŲ
MŪSŲ TĖVAI IR PROSENELAI ĮRŪPĖ
SUSIVENIĄMĄ, DĖKA JŲ LIETUVYBĖ
ŽYDĖ Į RAŠYKIME, Į SLA VAIKUS,
ANUKUS, GIMINAIČIUS.

LIETUVYBĖ KLEISTI IR ŽYDI IŠ KARTOS
Į KARTĄ, JEI ŠEIMA YRA SLA NARIAI

REMEMBERING TRAGIC EVENTS TRAGISKUJU IVYKIŲ MINEJIMAI

In 1944, during the Christmas holidays, Russian fanatics burned down homes and tortured and executed many innocent residents in the villages of Klepociai, Lizdai, Druskininkeliai, Rylišķiai.

JUNE 14, 1992 MARKS 51 YEARS SINCE THE SOVIETS BEGAN MASS DEPORTATIONS OF LITHUANIANS, LATVIANS AND ESTONIANS TO SIBERIA.

This is a most tragic anniversary for all Baltic people, and should not be forgotten in the euphoria of working toward Lithuania's Independence. The "Red Bear" lives... only tactics have changed. The following historic synopsis puts the events in perspective, and points clearly to why the Lithuanians and other Baltics are so anxious to get out from under the influence of that "Red Bear"...

As early as the 13th Century, long before the US was even a dream, Lithuania existed as an independent and powerful state. At one time, she extended from the Baltic to the Black Sea.

She lost much of her power and territory after a series of political unions and conquests, and was enslaved over 120 years by Tsarist Russia (1975-1918). She regained her independence in 1918. Today, Lithuania sits on the shores of the Baltic Sea, bordering Latvia, Poland and Russia. She is about the size of

Loretta I. Stukas

West Virginia in area, and has about 3.7 million residents, about 85% of whom are ethnic Lithuanians. Between 1918 and 1940, Lithuania made great strides in education, farming, democratic government, and was a member of the League of Nations. She competed successfully with Denmark in the export of dairy products and produced meat products for the world market.

In 1940, as a result of the Molotov-Ribbentrop Pact and its secret protocols, Lithuania and her Baltic neighbors were forcefully occupied by Communist Russia and incorporated against their will into the Soviet Union. This grave injustice has been acknowledged throughout the Free World.

In Lithuania and the other Baltics, Human Rights violations began in full force on June 14, 1941. The plan was to rid these newly-occupied nations of all intellectuals and potential "trouble makers".

In the middle of the night, knocks came on the doors of professors, doctors, business-people, poets, artists, policemen. They and their families were given 15 minutes to gather belongings, then herded into cattle cars with no light, no food, no sanitary facilities, and taken to the far-outreaches of Siberia, mostly to slave-labor camps.

Many of the trains stood in place for a week or more while people were collected and the trains readied. Wives were separated from their husbands, children from their parents. Screams of terror from on-lookers were ignored as the trains were loaded and lumbered on to a freezing hell. In the first week of the purge, over 30,000 men, women and children were exiled from Lithuania. The purge continued for more than 10 years. A total of 300,000 Lithuanians were exiled to Siberia. About 70% died enroute or in Siberia. Of those remaining, some were allowed to return home after 10 or 15 years, or after 40 years! Some were allowed to leave Siberia but not to return to Lithuania. Others chose to remain there.

"LIFE IN SIBERIA WAS BRUTAL. THEY SLEPT IN SPARSELY-HEATED DORMITORIES, GIVEN MOSTLY BREAD AND WATER..."

While Stalin lived, most of the people were subjected to slave labor, forced to work building railroads, cultivating forests, etc. They slept in sparsely-heated dormitories, given mostly bread and water and a little fat to subsist. When they died, they were not even provided a shirt to be buried in or a board to be buried on. Their bodies were tossed into unmarked graves or graves marked with some random numbers.

One doctor who was also a prisoner describes the frustration of treating the ill, having to assure them that they would again see their motherland while knowing full well that he did not have the medicine to keep them alive. In the middle of the night, guards conducted body searches to guarantee that no one had written lists or other written information about prisoners and conditions.

After Stalin died, many were released from prisons and allowed to live in community houses, under slightly better conditions. They were allowed to plant vegetables, but all had to be turned in to the "government" for "equal distribution." Being good at producing

Artūras POŠKUS

The tragedy of Klepociai (3)
Klepociai tragedija (3)

food, Lithuanians assigned to peel potatoes frequently collected a few "chunks" of potato and planted them to produce a bit more food. When found out, the potatoes stayed, but the "planters" were moved to another camp for punishment. Eventually, the exiles were allowed to bury their dead in marked graves, to unite with their families, and to receive mail and packages from home.

Why were they exiled? No one was ever told. They were just "enemies of the state." Once they returned, they were still considered "undesirable"...were not allowed to apply for better jobs.

Freedom fighters fought the oppressors in the woods until the mid-50's, after all 30,000 young men engaged in this activity were killed. And their killings were only part of the problem. To discourage others from joining the movement, the bodies of the murdered young men were hung or lined up in the town squares for all to see. Families were not allowed to remove them for burial for weeks, until the stench of rotting flesh was overwhelming and members of the medical profession pleaded with Soviet authorities to allow the bodies to be removed for health reasons.

Violations of human rights

RAŠYKITE... RAŠYKITE... RAŠYKITE...
LIETUVISKAI, ANGLISKAI,
ŽEMAITISKAI APIE KUOPAS, NAUJUS
NARIUS, APIE VEIKLĄ, SĖJMAS,
ANONUS.

tactics changed, to confuse the citizens and to ease the West into a sense of complacency about the Cold War.

As recently as 1991, Lithuanians were still suffering from the "slings and arrows" of the Soviet occupation. Tactics had changed, but the intentions were the same! The events of "Bloody Sunday", attacks on 19 customs posts, forced conscription into the service of Lithuanian young men and the subsequent persecution and sometimes murder of these conscripts, and the seizures of the Communication Center in Vilnius, spoke loudly of the continuing Soviet oppression. And all the Soviet propaganda that "Lithuanians were responsible themselves for these actions" made the intent of those still-Stalinist Soviets ever more evident.

Today, at last, Lithuania is ALMOST FREE of that Communist oppression. Lithuania is at last independent, the Soviet Union is no longer. As Lithuania strives to put that brutal past behind her, and become a vital, active part of the community of free nations, a shadow of the former Soviet Union remains on her shores in the person of the Russian army. Despite pleas, threats and requests for international help, the 80,000 troops remain in Lithuania, and continue to threaten this newly independent nation.

(Turn page 6)

**LITHUANIA, YOUR CHILDREN PATHS OF RIGHTEOUSNESS SHALL TREAD;
FOR THEIR NATIVE LAND THEY'LL LABOR-EARTH'S ASPIRING AIMS THEY'VE BRED.**

NEWS IN THE BALTIC STATES

LITHUANIA

• LITHUANIAN PLEBISCITE APPROVES ARMY WITHDRAWAL.

On 15 June Radio Lithuania announced the preliminary results of the previous day's plebiscite demanding the unconditional withdrawal of the former Soviet army in 1992 with suitable compensations for damages. Some 1,924,328 of the 2,450,023 eligible voters participated with 91% voting "yes", 7% - "no", and 2% - spoiled. The 68.7% affirmation strengthens the position of the Lithuanian authorities in its talks with Russia. (Saulius Girnius)

• **LITHUANIAN PARLIAMENT CRISIS CONTINUES.** On 16 June the deputies of the Lithuanian Supreme Council were unable to agree on the session's program and once again held separate meetings, Radio Lithuania reports. Prime Minister Gediminas Vagnorius told 50 deputies of the Sajudis Coalition for a Democratic Lithuania what additional powers he desired and the coalition approved a proposal to hold elections to the new parliament on 11 October. (Saulius Girnius)

• **MORE REORGANIZATION OF GOVERNMENT.** On 16 June Prime Minister Vagnorius reorganized the duties of his deputies, Radio Lithuania reports. The responsibilities of administering the government's apparatus were transferred from Zigmas Vaisvila to Vytautas Pakalniskis. Vaisvila was assigned the task of overseeing the work of city and raion local administrations, making reports on his work at the Cabinet's first monthly meeting. In April Vaisvila with 9 other ministers had expressed his dissatisfactions with Vagnorius and was relieved of his duties as the head of the Lithuanian National Security Department on 28 May. (Saulius Girnius)

• **ISAKOV COMMENTS ON TROOP WITHDRAWAL.** On 16 June Viktor Isakov, the head of the Russian delegation negotiating the withdrawal of former USSR troops from Lithuania, told a BNS correspondent that talks with Lithuania might become more complicated due to the 14 June referendum. He called Lithuanian demands to withdraw all troops by the end of 1992 "totally unrealistic," noting that even if housing for all the officers were built it would be impossible to complete their transfers in 1992. He questioned the accuracy of the \$150 billion compensation bill Lithuania had

asked for damages caused by the military and called its presentation as "illogical" since the damages were made by the Soviet army which included Lithuanian forces and not just Russia. (Saulius Girnius)

• **PROGRESS IN SETTING LITHUANIAN PARLIAMENT ELECTIONS?** On 18 June the Supreme Council voted to hold elections to the new parliament on 25 October, Radio Lithuania reports. The election date had been decided in meetings between the parliament's factions that also proposed that 71 deputies be elected directly and 70 by a proportional system. Due to the lack of a full quorum, the vote is nonbinding and will be voted on again at the next session on 23 June. (Saulius Girnius)

• **RIO WRAPUP.** Eastern European delegates at the Earth Summit in Rio de Janeiro again stressed that they do not want to compete with developing nations for funding of environmental improvements. On 11 June Stefan Kozlowski, Poland's Minister for Environmental Protection, said that Poland is participating in an initiative designed to clean up the Baltic Sea, establish international biosphere reserves, and rehabilitate the environment in industrial centers on Poland's German and Czechoslovak borders. Also on June 11, the Latvian and Estonian heads of state, Anatolijs Gorbunovs and Arnold Ruutel, tied their countries' environmental problems to withdrawal of ex-USSR troops, which are causing environmental damage but do not come under local environmental laws. Ruutel called for continued cooperation among the Baltic littoral countries and welcomed the notion of international environmental aid to countries like his. Gorbunovs also urged the participants to consider using resources released through disarmament for making the environment healthier and suggested a summit be held for signing an accord to this effect in Jurmala, Latvia. (C. Trumbull, W Minkiewicz, & Dz Bungs)

• **BALTS COMMEMORATE DEPORTATIONS.** In a message to the Estonian people, Chairman of the Supreme Council Arnold Ruutel commemorated the 51st anniversary of mass Soviet deportations of Baltic citizens to Siberia, ETA reports. Ruutel called the deportation "an attempt by an alien force to choke opposition to foreign power and an alien ideology." A special

church service was held at the Riga Dom cathedral, and religious and secular ceremonies were held throughout Latvia and Lithuania, where 14 June was commemorated as a "Day of Mourning and Hope." On that day in 1941, Soviet authorities deported an estimated 60,000 people to the East. (Riina Kionka, Dzintra Bungs, & Saulius Girnius)

ESTONIA

• **UNEMPLOYMENT CREEPS UP IN ESTONIA.** The Unemployment Office reports that 4,732 people were registered as jobless by 1 June, BNS reports. (Riina Kionka)

• **ESTONIAN: NOT THE LANGUAGE OF LOVE.** A recent opinion poll suggests that Russians living in

Estonia are not fond of the Estonian language. According to EMOR poll published in *Eesri Ekspress* on 12 June, every tenth Russian considers the sound of Estonian unpleasant. One quarter of all Russians polled said they felt insulted if two Estonians within earshot spoke Estonian and one third of all Russians said they regarded themselves the ethnic majority in Estonia. The poll was commissioned by the Estonian Language Authority, whose mandate is to enforce a 1989 law making Estonian the state language. Estonia currently requires applicants for citizenship to demonstrate competence in the state language, set at the very low level of 1500 words. (Toomas Ilves & Riina Kionka)

DO THE "DEMOCRACY DANCE" AT THE LITHUANIAN FOLK DANCE FESTIVAL

Recognized for their creative spirit and independence, the Lithuanian community really knows how to throw a party. With Lithuania's welcome return to independence, the Ninth Lithuanian Folk Dance Festival provides the opportunity to be "footloose and democracy free."

More than 2,000 colorfully dressed folkdancers from Lithuania and five other countries will perform in the Ninth Lithuanian Folk Dance Festival - North America's largest ethnic dance concert. Slated for Sunday, July 5, at the Rosemont Horizon, the festival will celebrate several firsts. Lithuania's Prime Minister Gediminas Vagnorius and Minister of Culture and Education Darius Kuolys will be present. In addition, a folk dance group from Lithuania, "Vetrungė," will perform. Illinois Governor Jim Edgar is honorary chairman. The festival also features 54 Lithuanian folk dance groups from the United States, Canada, Argentina, Brazil, and Germany.

"It's an overwhelmingly joyous feeling that we no longer have to think about Lithuania as being oppressed," said Dalia Dzikas, the festival's artistic director. "Before, our primary goal was political - to help Lithuania become free. Now we want to maintain our cultural heritage through traditions like folk dances."

Sporting a "Celebration of Freedom" theme, the festival will mark the first time so many Lithuanians will get together to party since their homeland's independence from the former Soviet Union.

Dancers will perform 200 dances with work themes during the program's first half, and

celebration themes during the second half. The two-part dance program delivers the festival's message: After 50 years of working for freedom, Lithuanians are definitely in the mood to celebrate. Spectators will sing along with the choir as dancers swirl across the floor.

The work dances depict weaving, gathering crops, thrashing and grinding wheat. They imitate motions of daily or seasonal chores. The celebration dances represent the parties after a harvest, and their movements express joy and contentment.

Sponsored by the American and Canadian Lithuanian communities, and choreographed by the Lithuanian Folkdance Institute, the dance festival is held every four or five years; the first festival was held in 1957 in Chicago, which has the largest concentration of Lithuanians outside of the small Baltic country.

The Ninth Lithuanian Folk Dance Festival will be held at 2 p.m. at the Rosemont Horizon, 5920 N. Mannheim Rd., Rosemont, IL.

TRAGIC EVENTS

(From page 4)

The sad fate and memory of the victims of this ruthless Baltic Holocaust, the persecution of the Baltic Republics, must never be forgotten. No grain deal or extended credits will erase the brutality that was - and still is. As Lithuanians enjoying life in the free world, we must pray and act, to ensure that democracy triumphs in Lithuania also. Let us urge our world leaders to help Lithuania and the other Baltics get the foreign troops off their soil quickly and perman-

ently. Only then can they proceed with getting their own democracy on track. This is the challenge of the free world.

• **LATVIANS MARK OCCUPATION ANNIVERSARY.** On 17 June Latvians remembered the invasion of the Red Army 52 years ago and demanded again a prompt withdrawal of the ex-USSR troops. The main observance was in Riga, where Supreme Council deputy Odisejs Kostanda urged Latvians to work harder for the pullout of the troops.

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

INCOME

From January 1 to March 31, 1992

INVESTMENT INCOME:

Bond Interest	\$46,967.88
Certificate Loan Interest	350.00
Interest on Bank deposits	970.73
Interest on Short Term Fed. Securities	275.60
	<u>\$48,564.21</u>

MISCELLANEOUS INCOME:

Membership premium	\$18,174.05
Sundries, Donations, Widows-Orphans Fund & Rent	1,014.69
	<u>\$19,188.74</u>
TOTAL INCOME	\$67,752.95

DISBURSEMENTS

From January 1 to March 31, 1992

Death Benefits	\$16,562.00
Matured Endowments	3,000.00
Cash Surrender	4,038.67
Disability Benefits	353.00
Salaries to Officers and Employees	19,865.41
Salaries to Official Publication Employees	- 0 -
Salaries to Real Estate Employees	600.00
Social Security, Taxes, Unemployment	1,691.14
Official Publication "Tevyne"	17,415.53
Real Estate Taxes	- 0 -
Real Estate Insurance and Miscell. expenses	2,313.19
Interest on Bond purchase	4,228.24
Fraternal Expenses	3,844.95
Fraternal Sundries expenses	30.00
Travel and Expenses	3,238.33
Actuary's and Notary's Fees	11,651.72
Commission to Organizers	- 0 -
Commission to Lodge Secretaries	- 0 -
Postage and Telephone	2,875.17
Printing and Stationary	2,561.47
Office maintenance and sundries	1,388.07
Investment expenses	93.75
State Insurance Department's Fee	1,304.50
Pension to Employees	1,057.23
Returned premiums and dues	289.83
Convention Expenses	- 0 -
Inventor	- 0 -
Supreme Bonds, Workman's Compensation	- 0 -
TOTAL DISBURSEMENTS	\$98,402.20

INVESTMENTS

INCOME: Matured & called Bonds	\$178,125.00
Closed Money market Account	\$ 98,978.60
INVESTED: Miscellaneous	\$275,437.58

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

Genevieve Meiliunas, Secretary

YOU CAN HELP LIGHTEN THE BURDEN FOR LITHUANIA AS IT RECOVERS FROM 50 YEARS OF SOVIET EXPLOITATION AND MISMANAGEMENT BY SENDING YOUR CONTRIBUTION TO THE LITHUANIAN EMBASSY NOW.

Please make checks payable to the Embassy of Lithuania and send to:
Embassy of Lithuania, 2622 16th St., NW, Washington, D.C. 20009

DIDŽIUOKIMĖS ESA LIETUVIAI - SENIAUSIOS ORGANIZACIJOS NARIAI SVARBUS PRANEŠIMAS

VISIEMS KUOPŲ FINANSŲ SEKRETORIAMS, ORGANIZATORIAMS ir NARIAMS

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje SIMTMETINIS JUBILIEJINIS Vajus pasibaigė 1989 m. sausio 1 dieną.

Siekdami sustiprinti organizaciją ir pagyventi jos veiklą, nuo 1990 metų sausio 1 dienos yra skelbiamas naujas narių prirašymo VAJUS, pavadintas:

SLA "ŽENGIANT Į ANTRĄJĮ ŠIMTMETĮ"

ŠIO Vajaus metu siūloma, kaip naujai prisirašantiems, taip ir seniesiems nariams, užpildžius supaprastintas NON-MEDICAL (be sveikatos patikrinimo) aplikacijas, įsigyti šias apdraudas pagal naujas 1980 SCO Mokesčių Lentelės:

1. Viso Amžiaus mokama - Ordinary Life
2. 20 Metų Mokama - viso amžiaus - Twenty Payment Life
3. Single Premium Life - Mokesčiai už apdraudą sumokami vienkartiniai, iš karto. Ši nauja apdrauda ypač naudinga vaikams ir jaunuoliams.
4. Akcidentalinė apdrauda tokioje sumoje, kokioje narys yra apsidraudęs ir galioja tik iki 70 metų amžiaus. Vaikams akcidentalinės apdraudos neduodama.

Apsidrausti gali sekantiomis pinigų sumomis:

Nuo 1 iki 60 metų - \$1,000-\$5,000
Nuo 60 iki 70 metų - \$1,000 ar \$2,000

Apdraudos suma negali būti mažesnė kaip \$1,000.

Kartu su aplikacija turi būti atsiųsti metiniai mokesčiai.

...

Taip pat duodama nauja pigi TERMINUOTA apdrauda, kuri baigiasi kai nariui sueina 25 metai.

Terminuota apdrauda duodama nuo 1 iki 21 metų amžiaus.

Apdraudos suma negali būti: mažesnė kaip \$2,000 ir nedidesnė kaip \$5,000

Broliai ir sesės, kviečiame Jus visus įsijungti į naują narių prirašymo VAJŲ. Susivienijimo stripybė - narių gausybė.

SLA VAJAUS KOMISIJA

IŠMOKAMOS APDRAUDOS

1992 m. kovo 7 d.

FRANK B. BUBLO, 14 kuopa, Cleveland, Ohio. Prie SLA prisirašė 1950 m. gegužio 3 d., mirė 1992 m. sausio 17 d. Apdrauda išmokėta velionio dukterei Donna J. Bockwich.

ISABEL JUWASHA, 75 kuopa, Los Angeles, CA. Prie SLA prisirašė 1935 m. kovo 10 d., mirė 1991 m. balandžio 22 d. Apdrauda išmokėta velionės sūnui Joseph S. Juwasha.

ANTANAS GOLSZANSKI, 126-Pav., kuopa, New York, NY. Prie SLA PRISIRAŠĖ 1928 m. birželio 3 d., mirė 1991 m. spalio 30 d. Apdrauda išmokėta velionio vaikam Anthony F. Golszanski, Frances Heles ir Elizabeth Krejci.

KAZYS SIMENAS, 131 kuopa, Norwood, MA. Prie SLA prisirašė 1950 m. sausio 1 d., mirė 1986 m. liepos 23 d. Apdrauda išmokėta velionio žmonai Alise Siemnas.

VINCAS RASTENIS, 126 kuopa, New York, NY. Prie SLA prisirašė 1949 m. spalio 4 d., mirė 1982 m. vasario 25 d. Apdrauda išmokėta velionės žmonai Emilija Rastenis.

1992 m. kovo 21 d.

ANNA HARAST, 86 kuopa, Pittsburgh, PA. Prie SLA prisirašė 1943 m. spalio 10 d., mirė 1991 m. rugpjūčio 31 d. Apdrauda išmokėta velionės anūkei Barbara Peters.

STELLA A. KUDIRKA, 134 kuopa, Chicago, IL. Prie SLA prisirašė 1953 m. gruodžio 3 d., mirė 1991 m. lapkričio 4 d. Apdrauda išmokėta velionės vyrui John Kudirka.

MARE DIDŽIUNIENĖ, 211 kuopa, Mahanoy, City, PA. Prie SLA prisirašė 1931 m. sausio 1 d., mirė 1979 m. birželio 29 d. Apdrauda išmokėta velionės sūnui Thomas Didžiunas-Didgen.

JOSEPH KAPAČINSKAS, 260 kuopa, Chicago, IL. Prie SLA prisirašė 1972 m. gruodžio 21 d., mirė 1992 m. sausio 13 d. Apdrauda išmokėta velionio sūnui Joseph V. Kapachinskas.

ANTHONY SOSE, 322 kuopa, Chicago, IL. Prie SLA prisirašė 1950 m. sausio 4 d., mirė 1992 m. sausio 4 d. Apdrauda išmokėta velionio žmonai Frances Sose.

Nuo 1992 m. pradžios iš viso: \$16,824.00.

NUTILO KELIAUJANTIS MIKROFONAS...

A.A.
Juozas Stempužis
1920.VI.24 - 1992.IV.24

JUOZAS STEMPUŽIS buvo aktyvus SLA narys, Seimų dalyvis, Clevelando kuopos prmininkas, ilgametis valdybos narys, "Tėvynės" bendradarbis. Nuoširdžią užuojautą reiškiamo šeimos nariams.

Balandžio 24 dienos popietė verkė ir dangus, kai į amžinybės aruodus iškeliavo populiarius visuomeninkas, taurus lietuvis patriotas ir kultūrinio gyvenimo ašis Juozas Stempužis. Gimęs 1920 metų birželio 24 dieną, baigęs Kaišiadorių gimnaziją, baigė Vilniaus pedagoginį institutą ir toliau studijavo literatūrą VD Universitete. Karo audrų atblokštas į Vokietiją, jis giliai juto išpareigojimus okupuotai tėvynei. Įstojęs į LTM Ansambli Čiurlionis, jame dainavo ilgą eilę metų, buvo pakeltas į jo garbės narius, o Austrijoje, Vokietijoje ir Clevelande iki 1952 metų ėjo pirmininko pareigas.

Apsigyvenęs Clevelande, jis išitraukė į kultūrinį gyvenimą, savo gabumus sukaupdamas į lietuviškas radijo valandėles, patirtį atsigaubęs iš Lietuvos, 1939 metais Lietuvos radijofono pranešėju konkurse laimėjęs antrą vietą.

Antroji jo meilė buvo skirta lietuviškam jaunimui. Jis virš dešimties metų dėstė lietuvių literatūrą aukštesneje Vysk. Valančiaus lituanistinėje mokykloje ir buvo tris metus jos direktoriumi.

Salia išpareigojimų lietuviškam reikalui, Juozas Stempužis buvo aktyvus politiniame gyvenime ir Cuyahoga apskrities kontrolieriaus įstaigoje dirbo kaip mokesčių inspektorius. Savo tarnybos metu jis stengėsi padėti savo tautiečiams ir lietuviams studentams parūpindavo vasaros darbus.

Pakirstas sunkios ligos, jis iki paskutinių savo gyvenimo dienų nepasidavė nevilčiai, dar prieš kelis sėkmadienius prieš mirtį kalbėdamas per radiją.

Jo namų "radijo laboratorijoje", salia įmantrios aparatūros, yra

turtingas garsinių juostų archyvas, kuriame atsispindi visas išėvijos gyvenimas.

Aurelija M. Balasaitienė
Dalis perspausdinta iš "Dirvos".

MIRĖ PROF. DR. ALGIRDAS GREIMAS

Paryžiuje vasario 27 d. 1 v. popiet New Yorko laiku mirė prof. Algirdas Julius Greimas. Buvo gimęs 1917 kovo 9 d. Tuluje, Rusijoje. 1934 m. baigė Rygiškių Jono gimnaziją Marijampolėje, 1939 m. Grenoblio universitete gavo licenciatą, daktaro laipsnį gavo 1949 m. Sorbonos universitete. Nuo 1950 metų profesoriavo Aleksandrijos universitete Egipte, dėstė prancūzų kalbos istoriją. Ankaros universitete Turkijoje profesoriavo 1958-1962 m. Paskui visą laiką profesoriavo Paryžiuje.

Apie kalbos semantiką ir semiotiką yra parašęs prancūziškai bent keletą veikalų.

Lietuviškai parašė lietuvių mitologijos studiją apie dievus ir žmones. Studija išversta į prancūzų ir anglų kalbas.

Petras Jurgėla

MIRĖ PETRAS JURGĖLA, LIETUVIŠKOS SKAUTIJOS ĮKURĖJAS

Vasario 19 d., trečiadienį, 7:40 v. r. Ellensville, LI, NY, ligoninėje mirė kapitonas Petras Jurgėla, lietuviškos skautijos įkūrėjas, jos organizatorius, Lietuvos kariuomenės savanoris, žurnalistas ir publicistas, daugelio knygų autorius. Mirė eidamas 91 metus.

-o-

Petras Jurgėla buvo gimęs 1901 m. rugsėjo 30 d. Jersey City, NJ. Jo tėvai vadinosi Jurgelėvičiais. Tą pavardę ir jis ilgai vartojo, paskui sulietuvino.

Skautų įkūrėjas

Pats skautu buvo nuo 1915 m. rugsėjo mėn., skautininkas nuo 1917 m. rugpjūčio mėn. Skautybės idėją atvežė į Lietuvą. Voroneže 1917 m. įsteigė pirmąją lietuvių skautų ir skaučių draugovę ir jai vadovavo.

LIETUVA PRIGLAUDĖ ALANTĄ

Kauno Petrašiūnų kapinės prigludė iškilaus lietuvių rašytojo ir publicisto, buvusio Lietuvos žurnalistų sąjungos pirmininko, visuomenės veikėjo Vytauto Alanto palaikus.

Atsisveikinimo iškilmės prasidėjo Vytauto Didžiojo bažnyčioje, kur šventas mišias už mirusiojo vėlę aukojęs bažnyčios rektorius R.Mikutavičius.

Vėliau didelis mašinų kortežas pajudėjo Petrašiūnų kapinių link. Prie kapo duobės velioniui buvo pasakyta daug gražių žodžių - už jo ištikimybę ir meilę Lietuvai, didžiulį įnašą į literatūrą ir žurnalistiką, už taurius priesakus gyventi vieningai, gerbiant vieni kitus. Atsisveikinimo ceremonijai vadovavo Lietuvos rašytojų sąjungos Kauno skyriaus pirmininkas P.Palilionis. Kalbėjo Kauno Tarybos pirmininkas V.Gri-

nis, rašytoja Alė Rūta, Rašytojų sąjungos pirmininkas V.Martinkus, Žurnalistų sąjungos pirmininkas R.Eilunavičius, V.Alanto eiles skaitė jo giminaitė aktorė D.Jakševičiūtė, paskutinius atsisveikinimo žodžius tarė kunigas R.Mikutavičius.

Buvo pareikštos nuoširdžios užuojautos V.Alanto gyvenimo bendrąkeleiviams - Elenai Alantienai ir Irenai Alantienai, giminėms ir artimiesiems.

Aldint birbynės melodijai, urna buvo nuleista į kapą. Greitai sukastas smėlio kauburėlis, kuris pasipuošė daugybe vainikų, gėlių puokščių, žalmynų. Juos čia atnešė kūrybinių sąjungų, visuomeninių organizacijų, partijų atstovai.

Visą gyvenimą jautęs Nemuno tekėjimą per Atlantą, V.Alantas atgulė amžino poilsio prie šio Lietuvos upių tėvo pakrančių, "Tiesos" inf.

Genocido statistikos klausimu

1991 m. kovo 15 d. "Lietuvos aide" Arvydas Anušauskas svarstė statistinius sovietinio genocido Lietuvoje nuostolius. Jis remiasi V.Zemskovo duomenimis, paskelbtais "Radugoje" 1990 m. Nr.9. Tie duomenys labai netikslūs, maždaug 7-8 kartus sumažinti. Artėjant Lietuvos ir Sovietų Sąjungos deryboms, jie negali būti iš viso naudojami, nes yra tendencingi ir klaidinantys.

Kolega A.Anušauskas tvirtina, kad 1940-1953 metais į Sibirą buvo ištremta 104 000 lietuvių ir iš jų žuvo 19 000 asmenų - moterų, vaikų, vyrų. Toliau jis rašo, kad 1940-1941 metais Lietuvos teritorijoje buvo nužudyta 5000, 1945-1951 metais 5700, partizanų kovose 20 000, taigi iš viso - 30 600.

Autorius teigia, kad per 1940-1957 metus žuvo 65 000 žmonių. Jau ir tas skaičius yra labai didelis, bet iš tikrųjų jis yra sumažintas daugiau kaip septynis kartus.

Mano skaičiavimai, remiantis spaudos bei gyventojų surašymo cenzo duomenimis, rodo visai kitą vaizdą.

Štai pora pavyzdžių:

Sovietai Lietuvoje įvykdė vienuolika masinių šeimų deportacijų į Sibiro koncentracijos stovyklas bei į priverčiamojo darbo centrus:

Deportacijos Nr. ir apibūdinimas	Vykdyimo laikas	Deportuotųjų skaičius
1. Pirmoji masinė deportacija	1941.VI.14-18	34 260
2. Bausmė už mobilizacijos boikotą	1945.VII-VIII-IX	36 000
3. Akcija prieš kovotojus už laisvę	1946.VI.16	40 000
4. Genocido tąsa	1947.VII-VIII	24 000
5. Genocido tąsa	1947.XI-XII	20 000
6. Ūkininkų deportacija, ypač iš Gudijos pasienio	1948.V.22	105 000
7. Miestiečių deportacija	1949.III.24	120 000
8. Genocido tąsa	1950.III-IV	41 800
9. Genocido tąsa	1951	9 800
10. Kovotojų už laisvę ir jų rėmėjų deportacija	1952	8 000
11. Paskutinioji masinė šeimų deportacija po Stalino mirties	1953	4 000
Iš viso		442 860

Dviejų sovietinių okupacijų metais deportuotų bei krašte sunaikintų Lietuvos piliečių skaičius

Vienuolika masinių šeimų deportacijų	442 060
Individualiai areštuotų, sunaikintų bei deportuotų į koncentracijos stovyklas	92 600
Lietuvos karių, priverstų trauktis į Sovietų Sąjungą su Raud.armija	5 000
Pasitraukusių į Sovietų Sąjungą žydų	15 000
Sukilimo metu žuvusių sukilėlių	2 000
Kovotojų už laisvę ir jų priešų sričių	36 000
Visi deportuoti ir sunaikinti	592 660
Apytikris deportuotųjų, grįžusių į Lietuvą, skaičius	+119 475
Genocido aukos sovietinių okupacijų metais	473 185

Prie tų nuostolių pridėję 210 000 nacių okupacijos aukų bei 320 000 emigrantų ir repatriantų, galėsime tvirtinti, kad Lietuva per Antrąjį pasaulinį karą neteko daugiau kaip vieno milijono (1 003 185) gyventojų.

P.Gaučas 1978 metais patikslina savo ankstesnius apskaičiavimus straipsnyje "Lietuvos TSR gyventojų pasiskirstymas" ("Mokslas ir gyvenimas", Nr.13), tvirtindamas, kad Antrojo pasaulinio karo nuostoliai Lietuvoje siekia vieną milijoną piliečių gyvybių žuvusių, emigravusių bei repatriavusių. 1959 metų gyventojų surašymas - cenzas patvirtina tų nuostolių skaičius.

Adolfas Damušis
Lockport, IL, USA

Tėvynė - SENIAUSIAS PASAULYJE LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS ŠVENČIA 90 METU SUKAKTI

LIETUVIAI TĖVYNĖJE IR PLAČIAME PASAULYJE

PASIZYMEJUSI LIETUVAITE

Dalia IBELHAUPTAITĖ: "Viskam yra savas laikas ir sava vieta"

Dalia Ibelhauptaitė - jauna lietuvių režisierė, GITIS's absolventė, M. Zacharovo mokinė, Lietuvoje iš kūrybinių darbų dar nežinoma, bet jau išgarsėjusi Anglijos teatrų sluoksniuose.

Atsitiktinai Vilniuje sutiktos Volverhamptono miestelio paauglių teatro vadovės Dzein Vord pakviesta pavišėti, Dalia jos teatre pastatė spektaklį "Laiškai iš Lietuvos". Jis sudomino prodiuserę Dzein Rein, "Soviet-British Creative Association" teatro projektų direktorę kuri Dalią nuvežė į Londoną ir atvedė į Karališkojo nacionalinio teatro studiją. Čia jai buvo pasiūlyta... pastatyti spektaklį. Emėsi nebaigtos N. Gogolio komedijos "III laipsnio Vladimiras". Pamatę šį spektaklį, net keturių teatrų vadovai pasiūlė D. Ibelhauptaitei režisuoti jų teatruose.

Ji pasirinko "Gate" - šiuo metu populiarių ir madingą, eksperimentams skirtą teatrą. Čia pastatyta V. Jerofejevo "Valpurgijos naktis" kritikos buvo įtraukta į geriausių Londono pastatymų penketuką.

D. Ibelhauptaitės iniciatyva balandžio 26 - gegužės 1 d. Vilniuje vyko Anglijos-Lietuvos teatrų sesija - pirmas tokio pobūdžio kūrybinis dviejų kultūrų sąlytis. Grupė anglų aktorių, režisierių, scenografų dalijosi su lietuvių kolegomis savo darbo patyrimu, vadovavo balso bei judesio pratims, kartu repetavo scenas iš

naujosios anglų dramaturgijos, aiškino, kaip statyti Šekspyrą ("tarsi mes patys žinotume, kaip tai reikia daryti", - juokavo jie). Kita vertus, ir jie stengėsi šį bei tą čia sužinoti, pamatyti, "išimylėjo" E. Nekrošius, išvydę jo režisuotą "Dedę Vanią"...

Lietuvos REFERENDUMO REZULTATAI

□ Į birželio 14 dienos referendumo sąrašus buvo įrašyta 2 538 312 rinkimų teisę turinčių Lietuvos Respublikos piliečių. Biuletenius atsiėmė 1 924 328 rinkėjai. Tai sudaro 75,81 procento.

□ Referendumo įstatymas leidžia pradėti balsuoti prieš 15 dienų iki oficialios jo pradžios. Šia teise pasinaudojo 165 tūkstančiai, arba 8,5 procento rinkėjų. Daugiausia jų buvo Kaune (16,38 procento) ir Vilniuje (15,90 procento), mažiausiai - Skuodo (1,52 procento), Lazdijų (1,73 procento) ir Vilkaviškio (2,13 procento) rajonuose.

□ Ne referendumo būstinėse balsavo 7 procentai žmonių, dažniausiai senyvo amžiaus, ligotų arba gyvenančių pernelyg toli nuo jų. Labai nedaug tokių buvo visuose miestuose. O štai Šalčininkų rajone net trečdaliui rinkėjų balsadėžės buvo pristatytos į namus. Lazdijų rajone tokiu būdu balsavo 24 procentai, Vilniaus - 20, Šakių - 18 procentų rinkėjų.

□ Į slapto balsavimo biuletenio sakinį „Aš reikalauju, kad buvusios TSRS kariuomenės išvedimas iš Lietuvos teritorijos būtų pradėtas tuojau pat ir užbaigtas 1992 metais ir kad būtų atlyginta Lietuvos žmonėms bei Lietuvos valstybei padaryta žala“ teigiamai atsakė 1 744 135 rinkėjai, arba 90,76, visų dalyvavusių referendume. Atsakymą „Taip“ biuletenyje paliko 96,61 procento balsavusių Kaune, 96,56 procento - Kauno rajone, 96,21 - Palangoje, 96,18 - Marijampolėje, 96,03 - Alytuje. Dar 30-yje miestų ir rajonų teigiami atsakymai viršijo 90 procentų. O mažiausiai tokių būta Šalčininkų (58,50 procento), Vilniaus (71,93 procento), Švenčionių (76,61 procento) ir Pakruojos (81,66 procento) rajonuose.

□ Nepritarė biuletenio tekstui 140051 rinkėjas. Tai sudaro 7,29 procento visų balsavusių. Žodį „Ne“ biuleteniuose paliko: Šalčininkų rajone - 38,01 procento, Vilniaus rajone - 24,53, Švenčionių - 20,10, Pakruojos - 15,35, Trakų - 14,04, Joniškio - 12,59, Pasvalio - 12,44, Ignalinos - 11,38, Rokiškio - 10,72, Biržų rajone - 10,08 procento balsavusių. Vilniuje tokie atsakymai sudarė 10,09 procento, Klaipėdoje - 10,25.

Į Chicago atvykusį Lietuvos ambasadorių Stasį Lozoraitį, pasveikino Illinois gubernatorius Jim Edgar. Nuotraukoje iš k. Nijolė Voketaitis, Pat Michalski, Assistant to the Governor for Ethnic Affairs, ambasadorius Stasys Lozoraitis, Daniela Lozoraitis, Elena Kezelis.

Su Lietuvos teisių gynėja Jungtinėse Tautose. Kostarikos ambasadorė Emilia Castro de Barish tarp lietuvių korespondentų, akredituotų Jungtinėse Tautose, kairėje: Kęstutis K. Miklas, dešinėje — Salomėja Narkėliūnaitė.

□ Negaliojančiais pripažinta 14 tūkstančių, arba beveik 2 procentai, biuletenių. Neatidžiausi buvo Rokiškio, Joniškio, Vilniaus ir Šalčininkų rajonų rinkėjai.

□ Referendumo teiginiui pritarė 68,71 procento bendro (į sąrašus įtrauktų) rinkėjų skaičiaus. Didžiausias jų procentas buvo Neringoje - 87,38, Palangoje - 85,78, Kauno mieste - 82,98, Kauno rajone - 82,50, Lazdijų rajone - 81,16, Birštone - 80,33, o mažiausias - Šalčininkų rajone - 34,69, Vilniaus - 40,06, Ignalinos - 44,36, Trakų - 48,71, Švenčionių 56,22 ir Jonavos - 59,18.

□ 2150 referendumo apylinkių komisijų dirbo daugiau kaip 26 tūkstančiai žmonių.

Illinois gubernatorius Jim Edgar, ryšium su rengiama tautinių šokių švente, liepos 5 d. paskelbė "LIETUVIŲ DIENĄ". Viduryje gubernatorius Jim Edgar.